

Asettamis päätös

19.6.2025

Jakelussa mainitut

Vapaan sivistystyön tulevaisuustyöryhmän asettaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt vapaan sivistystyön tavoitetilan uudistamisen. Tätä tavoitetta varten ministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan vapaan sivistystyön tulevaisuutta koskevaa tavoitetilaa vuodelle 2035 sekä tunnistamaan tarvittavia toimenpiteitä tavoitetilan saavuttamiseksi.

Toimikausi

Työryhmän toimikausi on 1.9.2025-31.12.2026.

Tausta

Suomalaisen yhteiskunnan muuttuessa vapaan sivistystyön toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi. Vapaan sivistystyön roolia ja tehtävää koulutusjärjestelmässä ja yhteiskunnassa on tarpeellista tarkastella vapaan sivistystyön yhteiskunnallisen merkityksen, tunnettuuden sekä esimerkiksi julkisen talouden kehityksen näkökulmasta. Yhteiskunnan digitalisoituminen ja teknologisoituminen sekä väestön ikääntyminen luo uudenlaisia tarpeita osaamiselle ja palveluille. Vapaan sivistystyön vaikuttavuutta, roolia koulutusjärjestelmässä ja elinikäisessä oppimisessa sekä vapaan sivistystyön toimijoiden keskinäistä yhteistyötä on tarpeellista vahvistaa ja päivittää vastaamaan nyky-yhteiskunnan tarpeita.

Nyt käynnistettävässä tavoitetilan uudistamisessa on tarkoitus vastata yhteiskunnallisiin muutoksiin sekä luoda vapaan sivistystyön kehittämisen pitkän aikavälin suuntaviivoja. Työssä luodaan visio vuoteen 2035 saakka ja tunnistetaan tarvittavat toimenpiteet vision saavuttamiseksi.

Työryhmän tavoitteena on myös vahvistaa yhteiskunnan toimijoiden ymmärrystä vapaan sivistystyön koko yhteiskunnallisesta potentiaalista ja sektorin kehittämismahdollisuuksista. Vapaan sivistystyön toimialan nimenomaisena vahvuutena on ketteryys vastata muuttuviin yhteiskunnallisiin tarpeisiin.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan hallitus tunnistaa vapaan sivistystyön merkityksen osaamisen lisäämisessä ja harrastamisessa. Käynnistettävä työryhmätyö tukee ja täydentää hallitusohjelman tavoitteen toimeenpanoa.

Työryhmän tavoitteet

Työryhmän työn tavoitteena on

- Luoda näkemys vapaan sivistystyön yhteiskunnallisesta merkityksestä, potentiaalista ja kehittämismahdollisuuksista.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

- Analysoida toimijakentässä ja yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset vuoden 1998 jälkeen ja tulevaisuuden haasteet 2040-luvulle saakka.
- Tukea saavutettavaa, laadukasta ja vaikuttavaa toimintaa vapaassa sivistystyössä.
- Kannustaa toiminnan uudistamiseen oppilaitoksissa.

Keskeinen lähtökohta työryhmän työlle on, että vapaa sivistystyö olisi saavutettavaa riippumatta opiskelijan kielellisestä, maantieteellisestä, kulttuurisesta tai sosioekonomisesta taustasta.

Tavoitteiden toteutumisen edistämistä varten ministeriö vahvistaa vapaan sivistystyön tietopohjaa hankkimalla työn kannalta tarpeelliseksi katsottuja selvityksiä.

Työryhmän tehtävät

1. Laatia vapaan sivistystyön nykytilan kuvaus.
2. Laatia tavoitetila kuvaamaan vapaan sivistystyön koulutustehtävää, tarkoitusta ja tavoitteita koulutusjärjestelmässä ja yhteiskunnassa sekä tehdä tarvittavat kehittämissuositukset tavoitetilan saavuttamiseksi. Tarkastelussa on syytä huomioida vapaan sivistystyön yhteiskunnallisen merkitys ja tunnettuus.
3. Valmistelussa tarkastellaan vapaan sivistystyön koulutustoiminnan päällekkäisyyksiä ja koulutuksen järjestämisen esteitä sekä vapaan sivistystyön kansallisen ohjausjärjestelmän toimivuutta koulutustehtävän tavoitteiden saavuttamiseksi 2035 mennessä.
4. Toimia tulevaisuustyötä varten hankittavien selvitysten ohjausryhmänä.
5. Laatia ehdotus vapaata sivistystyötä koskevan lainsäädännön, rahoitusjärjestelmän sekä rakenteiden uudistamiseksi ja vahvistamiseksi.

Tuotokset

Työryhmän tulee laatia työstään väli- ja loppuraportti. Väli- ja loppuraportti tulee julkaista 30.9.2026 mennessä.

Organisointi

Puheenjohtaja

Ryhmäpäällikkö Minna Polvinen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Varapuheenjohtaja

Johtaja Jarkko Niiranen, Opetushallitus

Jäsenet:

Asiantuntija Petra Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetusneuvos Sonja Hyvönen, Opetushallitus

Pääsihteeri Eerika Laalo-Häikiö, Urheiluopistot ry

Opetusneuvos, yksikön päällikkö Petri Lehikoinen, Opetushallitus

Toiminnanjohtaja Henriikka Nordin, Bildningsalliansen rf

Toiminnanjohtaja Jaana Nuottanen, Kansalaisopistojen liitto KoL ry

Toiminnanjohtaja Tytti Pantsar, Suomen Kansanopistoyhdistys ry

Opetusneuvos Anssi Pirttijärvi, opetus- ja kulttuuriministeriö

Erityisasiantuntija Samuli Rasila, opetus- ja kulttuuriministeriö

Asiantuntija Mirka Råback, Opetushallitus

Toiminnanjohtaja, rehtori Marita Salo, Opintokeskukset ry (Opintotoiminnan Keskusliitto ry, Opintokeskus Sivis)

Asiantuntija Aleksi Sandroos, Sivistysala ry

Opetusneuvos Heikki Tulkki, Opetushallitus

Erityisasiantuntija Pauliina Viitamies, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry

Erityisasiantuntija Kyösti Värri, Suomen Kuntaliitto ry

Puheenjohtaja Björn Wallén, Vapaa Sivistystyö ry

Pääsihteeri Tuija Österman, Suomen Kesäyliopistot ry

Työryhmän tulee työnsä aikana kuulla ja muulla tavoin osallistaa vapaan sivistystyön oppilaitoksia, tutkijoita ja muita keskeisiä sidosryhmiä.

Työryhmän asiantuntijasihteeristönä toimivat asiantuntija Petra Heikkinen ja opetusneuvos Anssi Pirttijärvi opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä asiantuntija Mirka Råback ja opetusneuvos Heikki Tulkki Opetushallituksesta. Työryhmän tekniset sihteeritehtävät hoidetaan opetus- ja kulttuuriministeriön varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaan sivistystyön osastolta.

Työryhmän pysyviksi asiantuntijoiksi nimetään hallitusneuvos Jenni Nuutinen, erityisasiantuntija My Kirvesniemi ja kehittämisspäällikkö Tero Huttunen opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Työryhmä voi tarvittaessa nimetä muita pysyviä asiantuntijoita, kuulla asiantuntijoita ja järjestää kuulemistilaisuuksia.

Työryhmä kokoontuu arviolta kerran kuukaudessa. Työryhmän ensimmäinen kokous pidetään lähitapaamisena. Muut kokoukset voidaan järjestää etäyhteydellä tai lähitapaamisin, mistä sovitaan tarkemmin ensimmäisessä kokouksessa.

Työryhmän kokoonpanoa voidaan muuttaa opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä.

Työryhmän kokoonpano täyttää naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:ssä asetetut vaatimukset.

Hankkeen jäsenten nimi- ja organisaatitiedot sekä rooli ja toimikausi hankkeessa julkaistaan valtioneuvoston hankesivuilla hankkeen toimikauden ajaksi.

Kustannukset

Työryhmän työ tehdään virkatyönä, eikä ryhmän jäsenille makseta palkkiota. Kukin organisaatio vastaa osallistujensa matkakuluista. Työryhmään osallistuminen mahdollistetaan myös etäyhteyksin.

Hankkeen muut kulut maksetaan opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenomomentilta 29.01.01.1.

Kansliapäällikkö

Eeva-Riitta Pirhonen

Opetusneuvos

Jari Rutanen

Liitteet

Jakelu Työryhmän jäsenet

Tiedoksi Opetusministeri Anders Adlercreutz
Opetusministerin valtiosihteeri Mikaela Nylander
Opetusministerin erityisavustaja Laura Ollila
Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala
Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministerin erityisavustaja Toni Ahva
Opetus- ja kulttuuriministeriön osastot ja erillisyyksiköt
Työryhmään jäseniä esittäneet organisaatiot

VN/15909/2025-OKM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: